

Studiestöd

Sammanfattning

Utbildningsutskottet behandlar i detta betänkande 35 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2013 som rör studiestödsfrågor. Av dessa behandlas 7 motionsyrkanden förenklat eftersom de till sin huvudsakliga innebörd överensstämmer med motionsförslag som har behandlats tidigare under valperioden.

Motionerna avser bl.a. studiestödssystemet, fribeloppet, frågor om villkoren för studiemedel, den nedre åldersgränsen för studiemedel, flexibel tidsgräns för studiemedel, avskrivning av studieskulder och studiehjälp.

Utskottet avstyrker samtliga motioner och hänvisar i huvudsak till gällande rätt, tidigare ställningstaganden, pågående beredning och vidtagna åtgärder.

I betänkandet finns fyra reservationer (S, MP och V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Utskottets överväganden	6
Studiestödssystemet	6
Fribeloppet	9
Frågor om villkoren för studiemedel	11
Avskrivning av studieskulder	15
Studiehjälp	16
Motioner som bereds förenklat	19
Reservationer	20
1. Studiestödssystemet, punkt 1 (S)	20
2. Den nedre åldersgränsen för studiemedel, punkt 4 (S, MP, V)	21
3. Flexibel tidsgräns för studiemedel, punkt 5 (S)	21
4. Avskrivning av studieskulder, punkt 6 (MP, V)	22
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	23
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	23

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Studiestödssystemet

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub305 av Annika Carlsson och Rickard Nordin (båda C)
yrkande 3 och

2013/14:Ub572 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 20.

Reservation 1 (S)

2. Fribeloppet

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub237 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M) yrkandena 1 och 2,

2013/14:Ub241 av Sedat Dogru (M),

2013/14:Ub277 av Marta Obminska (M),

2013/14:Ub278 av Cecilia Brinck (M) yrkande 1,

2013/14:Ub280 av Lars-Axel Nordell (KD),

2013/14:Ub305 av Annika Carlsson och Rickard Nordin (båda C)
yrkandena 1 och 2,

2013/14:Ub314 av Lars-Arne Staxäng och Sten Bergheden (båda M),

2013/14:Ub317 av Lena Asplund (M),

2013/14:Ub324 av Stefan Caplan (M),

2013/14:Ub359 av Jenny Petersson m.fl. (M),

2013/14:Ub384 av Anton Abele (M),

2013/14:Ub390 av Christian Holm och Johan Hultberg (båda M)
yrkande 1,

2013/14:Ub462 av Metin Ataseven och Lotta Olsson (båda M) och

2013/14:Ub513 av Edward Riedl (M).

3. Frågor om villkoren för studiemedel

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub260 av Gunilla Nordgren (M),

2013/14:Ub278 av Cecilia Brinck (M) yrkandena 2 och 3,

2013/14:Ub380 av Katarina Brännström (M) och

2013/14:Ub385 av Anton Abele (M).

4. Den nedre åldersgränsen för studiemedel

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub573 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 13.

Reservation 2 (S, MP, V)

5. Flexibel tidsgräns för studiemedel

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub338 av Shadiye Heydari (S).

Reservation 3 (S)

6. Avskrivning av studieskulder

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub394 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 4.

Reservation 4 (MP, V)

7. Studiehjälp

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub282 av Johan Pehrson (FP) och

2013/14:Ub461 av Ola Johansson (C).

8. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub220 av Eva Sonidsson och Kristina Nilsson (båda S),

2013/14:Ub228 av Anders Sellström (KD),

2013/14:Ub305 av Annika Qarllsson och Rickard Nordin (båda C)
yrkande 4,

2013/14:Ub346 av Hans Olsson m.fl. (S),

2013/14:Ub390 av Christian Holm och Johan Hultberg (båda M)
yrkande 2,

2013/14:Ub446 av Krister Örnfjäder m.fl. (S) och

2013/14:Ub480 av Lars Beckman (M).

Stockholm den 16 januari 2014

På utbildningsutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Ibrahim Baylan (S), Betty Malmberg (M), Jan Ericson (M), Thomas Strand (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Tina Acketoft (FP), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (FP), Jabar Amin (MP), Carina Herrstedt (SD), Rossana Dinamarca (V), Adnan Dibrani (S) och Annika Eclund (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas 35 motionsyrkanden om studiestödsfrågor från den allmänna motionstiden 2013. Av dessa tar 7 motionsyrkanden upp frågor som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat. Motionerna tar upp frågor som handlar om bl.a. studiestödssystemet, fribe-
loppet, frågor om villkoren för studiemedel, den nedre åldersgränsen för studiemedel, flexibel tidsgräns för studiemedel, avskrivning av studieskulder och studiehjälp.

Utskottets överväganden

Studiestödssystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om en reell möjlighet för alla att studera oavsett ekonomisk situation och om en översyn av reglerna för att beviljas studiestöd för att möjliggöra studier senare i livet. Jämför reservation 1 (S).

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:Ub572 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 20 framhålls att studiestödet ska ge en reell möjlighet för alla att studera oavsett ekonomisk situation. Motionärerna hänvisar bl.a. till att en högre utbildning ökar möjligheterna att få ett jobb och att allt fler ungdomar vill läsa på universitet eller högskola. Många studenter upplever dock enligt motionärerna att de dåliga ekonomiska villkoren går ut över studierna. Motionärerna vill att fler människor ska ges möjligheter till utbildning och möjlighet till livslångt lärande. Vidare spelar enligt motionärerna samhällsklass och bakgrund en stor roll för utbildningsvalet. Ett generöst och flexibelt studiestödssystem har en central roll för att bryta dessa mönster. Mer behöver också göras för grupper av studenter som har en särskilt utsatt ekonomisk situation, däribland studenter som har barn.

I motion 2013/14:Ub305 av Annika Carlsson och Rickard Nordin (båda C) yrkande 3 föreslås att reglerna för att beviljas studiestöd ses över i syfte att möjliggöra studier senare i livet. En andra chans till påbyggnadsutbildning eller högre utbildning behövs enligt motionärerna mot bakgrund av ett allt längre arbetsliv.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla studiemedelssystemets centrala roll i det livslånga lärandet. I dagens kunskapssamhälle blir det livslånga lärandet en nödvändighet för alla människor. Alla måste vara öppna för att skaffa sig nya kunskaper hela livet. Det måste därför finnas goda förutsättningar för studier oavsett var i livet man befinner sig. Studiemedelssystemet har, utöver de i ett internationellt perspektiv generösa nivåerna, flera inslag som främjar det livslånga lärandet, t.ex. tilläggsloan som syftar till att underlätta övergången från arbete till studier för äldre studerande som tidigare har arbetat och möjligheten för de som är 25 år eller äldre att stu-

dera på grundskole- och gymnasienivå med studiemedel med den högre bidragsnivån (73,0 procent av studiemedlens totalbelopp i stället för 31,3 procent [prop. 2013/14:1 utg.omr. 15 s. 19]).

I sammanhanget bör vidare framhållas att utskottet och sedermera också riksdagen hösten 2013 ställde sig bakom en höjning av tilläggslånet med ca 1 900 kronor per studiemånad fr.o.m. den 1 januari 2014. Höjningen underlättar ytterligare övergången mellan arbete och studier. Dessutom innebär riksdagens beslut att tilläggslånet till skillnad från tidigare även får lämnas för deltidsstudier fr.o.m. den 1 januari 2014. Detta möjliggör att tilläggslånet bättre kan anpassas till olika individers behov. Riksdagen beslutade nyligen också om en höjning av den övre åldergränsen för rätt till studiemedel från 54 år till 56 år. Nedtrappningen i rätten att låna inom studiemedelssystemet, den s.k. lånetrappan, flyttas genom riksdagens beslut också fram med två år och nedtrappningen av rätten att låna ska därmed fr.o.m. den 1 juli 2014 ske mellan 47 och 56 års ålder (prop. 2013/14:1 utg.omr. 15, bet. 2013/14:UbU2, rskr. 2013/14:105). Utskottets uppfattning är att dessa beslut sammantaget innebär viktiga förbättringar som underlättar det livslånga lärandet.

När det gäller nivån på studiemedlen vill utskottet påminna om att riksdagen vid upprepade tillfällen under senare år har ställt sig bakom höjningar av studiemedelsbeloppet. I budgetpropositionen för 2010 höjdes studiemedelsbeloppet med 431 kronor per studiemånad vid heltidsstudier fr.o.m. den 1 januari 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 15, bet. 2009/10:UbU2, rskr. 2009/10:127). Studiemedlet höjdes med ytterligare 498 kronor per studiemånad vid heltidsstudier fr.o.m. den 1 juli 2011 (prop. 2010/11:1 utg.omr. 15, bet. 2010/11:UbU2, rskr. 2010/11:136). Reformerna innebär att studiemedlet uppgår till 9 754 kronor per studiemånad vid heltidsstudier under 2014. Nivåerna i studiemedelssystemet är dessutom indexerade efter prisbasbeloppet för att kompensera för prisutvecklingen.

När det gäller de ekonomiska förutsättningarna för studier bör också framhållas att en jämförelse med konsumentprisindex (KPI) visar att studiemedlens allmänna köpkraft under 2012 var den högsta sedan studiemedelssystemet infördes 1965. Detta tyder på att studiemedlens värde står sig relativt väl. Den ökade köpkraften kan förklaras av att studiemedlen höjdes både 2010 och 2011 (prop. 2013/14:1 utg.omr. 15 s. 26). Även i Centrala studiestödsnämndens enkätundersökning Studerandes ekonomiska och sociala situation 2011 (februari 2012, dnr 2012-2189-1703) bekräftar studenterna att deras ekonomiska situation har förbättrats.

En annan viktig del i de studerandes ekonomi utgörs av storleken på det s.k. fribeloppet. Fribeloppet är den inkomst den studerande får ha utan att studiemedlen minskar. Från och med den 1 januari 2011 har fribeloppet höjts med ca 30 000 kronor per år (prop. 2009/10:1 utg.omr. 15, bet. 2009/10:UbU2, rskr. 2009/10:127). Riksdagen beslutade hösten 2013 att återigen höja fribeloppet med ca 30 000 kronor fr.o.m. den 1 januari 2014. Fribeloppet uppgår därmed till ca 172 400 kronor per kalenderår (prop.

2013/14:1 utg.omr. 15, bet. 2013/14:UbU2, rskr. 2013/14:105) vid heltidsstudier (40 veckor). Fribeloppshöjningarna har gett studenterna en bättre ekonomisk situation.

I sammanhanget vill utskottet också påminna om att regeringen i november 2013 fattade beslut om att räntan för studielån sänks till 1,2 procent för 2014. Det är 0,1 procentenheter lägre än 2013 års ränta. Beslutet berör de ca 1,5 miljoner människor som har studielån. Låntagarnas ränta för 2014 blir den lägsta nivån någonsin (pressmeddelande, Regeringskansliet [Utbildningsdepartementet], den 28 november 2013).

När det gäller motionärernas hänvisning till samhällsklass och bakgrundens betydelse för vilka som går vidare till eftergymnasiala studier, dvs. närmast frågan om breddad rekrytering till högskolan, vill utskottet hänvisa till vad utskottet uttalade våren 2013 i samband med att frågan om breddad rekrytering behandlades i betänkandet Högskolan. Utskottet framhöll bl.a. att breddad rekrytering är viktig och hänvisade till att det sedan den 1 juli 2002 anges i högskolelagen (1992:1434) att högskolorna aktivt ska främja och bredda rekryteringen till högskolan (1 kap. 5 §). Målet är en ökad rekrytering av socialt och etniskt underrepresenterade grupper i högskolan (prop. 2001/02:15, bet. 2001/02:UbU4, rskr. 2001/02:98 m.fl.). Utskottet ansåg dessutom att de reformer som regeringen har genomfört och genomför för att förbättra kvaliteten och höja kunskapsresultaten i grundskolan och gymnasieskolan har stor betydelse för att bredda rekryteringen till högskolan. Utskottet anförde avslutningsvis att man noga avser att följa utvecklingen på detta område (bet. 2012/13:UbU8 s. 35–36). Utskottet vill i sammanhanget inte utesluta att de senare årens många förbättringar av studieekonomin och den för 2014 lägsta räntan någonsin för studielån kan få positiva effekter vad gäller den breddade rekryteringen.

När det gäller frågan om de ekonomiska förutsättningarna för studerande med barn delade utskottet hösten 2012 regeringens bedömning att tilläggsbidraget för studerande med barn skulle höjas med 10 procent (bet. 2012/13:UbU2 s. 23–24). Höjningen ökar den ekonomiska tryggheten för studerande föräldrar och deras barn. Med den genomförda höjningen stärker tilläggsbidraget vardagsekonomin för t.ex. en studerande med två barn med 956 kronor vid fyra veckors heltidsstudier (2014 års nivå).

Utskottet anser mot bakgrund av nyligen beslutade höjningar av studiemedelsbeloppet, tilläggsbeloppet, fribeloppet och tilläggsbidraget till studerande med barn samt utskottets tidigare ställningstaganden att någon åtgärd från riksdagen inte är motiverad. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2012/13:Ub305 (C) yrkande 3 och 2012/13:Ub572 (S) yrkande 20.

Fribeloppet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om att bl.a. se över frågan om att avskaffa fribeloppet i sin helhet och att avskaffa fribeloppet för lånedelen.

Motionerna

I motionerna 2013/14:Ub241 av Sedat Dogru (M), 2013/14:Ub277 av Marta Obminska (M), 2013/14:Ub278 av Cecilia Brinck (M) yrkande 1, 2013/14:Ub280 av Lars-Axel Nordell (KD), 2013/14:Ub305 av Annika Carlsson och Rickard Nordin (båda C) yrkande 1, 2013/14:Ub314 av Lars-Arne Staxäng och Sten Bergheden (båda M), 2013/14:Ub317 av Lena Asplund (M), 2013/14:Ub324 av Stefan Caplan (M), 2013/14:Ub359 av Jenny Petersson m.fl. (M), 2013/14:Ub384 av Anton Abele (M) och 2013/14:Ub513 av Edward Riedl (M) begärs att möjligheten att avskaffa fribeloppet för studiemedlets lånedel och bidragsdel ska ses över. Motionärerna framhåller som stöd för ett avskaffat fribelopp att det t.ex. leder till förbättrade möjligheter till arbetslivserfarenhet för studerande och att den studerande själv som individ bör få bestämma om och hur mycket han eller hon vill arbeta. Vissa motionärer framhåller också att ett avskaffat fribelopp leder till förbättrad ekonomi för enskilda studerande, ökade skatteintäkter för staten och minskat svartarbete.

I motionerna 2013/14:Ub237 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M) yrkande 2, 2013/14:Ub305 av Annika Carlsson och Rickard Nordin (båda C) yrkande 2, 2013/14:Ub390 av Christian Holm och Johan Hultberg (båda M) yrkande 1 och 2013/14:Ub462 av Metin Ataseven och Lotta Olsson (båda M) begärs att möjligheten att avskaffa fribeloppet för lånedelen ses över med hänvisning till i huvudsak samma argument som framgått ovan.

I motion 2013/14:Ub237 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M) yrkande 1 föreslås en översyn av fribeloppet och om studiemedlets bidragsdel bör behovsprövas. Motionären framhåller att studiemedlets bidragsdel inte bör kunna användas som ett sätt att dryga ut sina inkomster för den studerande som till stor del försörjer sig på arbete under studietiden.

Utskottets ställningstagande

Studiemedlen är till viss del behovsprövade, vilket innebär att inkomster under kalenderåret som överstiger ett visst belopp, fribeloppet, reducerar studiemedlen. Fribeloppet är den inkomst den studerande får ha utan att studiemedlen minskar. Fribeloppet varierar med hänsyn till det antal veckor och den studietakt som den studerande har studiemedel för under halvåret. Är inkomsten högre än fribeloppet minskas studiemedlen med 61

procent av den del av inkomsten som överstiger fribeloppet. Bidragsdelen och lånedelen minskas proportionellt, och reduktionsbeloppet fördelas på de veckor som studiemedel har beviljats för under halvåret.

Fribeloppets storlek beror på det antal veckor för vilka den studerande har studiemedel under kalenderhalvåret. Ju fler veckor den studerande har studiemedel under halvåret, desto lägre är fribeloppet och omvänt. Det fribelopp som gäller för studenten står alltid i beslutet om studiemedel (3 kap. 16–18 §§ och 21–22 §§ studiestödslagen [1999:1395], 3 kap. 16 § studiestödsförordningen [2000:655] och 9 kap. Centrala studiestödsnämndens författningssamling [CSNFS] 2001:1).

Riksdagen har, som framgått ovan, ställt sig bakom förslag som innebär att fribeloppet fr.o.m. den 1 januari 2011 respektive fr.o.m. den 1 januari 2014 höjs med ca 30 000 kronor per år. Fribeloppet uppgår därmed till ca 172 400 kronor per kalenderår. Fribeloppshöjningarna har gett de studerande en bättre ekonomisk situation. Dessutom har höjningen gett studerande en ökad möjlighet att arbeta vid sidan av studierna och därmed tidigt skaffa sig arbetslivserfarenhet, vilket utskottet välkomnar.

I sammanhanget kan även nämnas att Centrala studiestödsnämnden (CSN) av regeringen har fått i uppdrag att följa upp den höjning av fribeloppet som trädde i kraft den 1 januari 2011. En slutlig redovisning av uppdraget ska enligt CSN:s regleringsbrev för 2014 lämnas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 oktober 2014 (U2013/7551/SF och U2013/7485/SAM).

Utskottet har tidigare behandlat motsvarande motioner om fribeloppet vid ett flertal tillfällen, bl.a. våren 2012. Utskottet framhöll i sin motivering till att avstyrka motionerna att ett helt eller delvis avskaffat fribelopp skulle medföra stora ökningar av statens utgifter, vilket utskottet inte kunde ställa sig bakom (bet. 2011/12:UbU16 s. 8–9). Utskottet vidhåller sin tidigare inställning i frågan och vill dessutom inte föregripa Centrala studiestödsnämndens slutliga redovisning av uppdraget gällande 2011 års höjning av fribeloppet. Utskottet avstyrker således motionerna 2013/14: Ub237 (M) yrkandena 1 och 2, 2013/14:Ub241 (M), 2013/14:Ub277 (M), 2013/14:Ub278 (M) yrkande 1, 2013/14:Ub280 (KD), 2013/14:Ub305 (C) yrkandena 1 och 2, 2013/14:Ub314 (M), 2013/14:Ub317 (M), 2013/14: Ub324 (M), 2013/14:Ub359 (M), 2013/14:Ub384 (M), 2013/14:Ub390 (M) yrkande 1, 2013/14:Ub462 (M) och 2013/14:Ub513 (M).

Frågor om villkoren för studiemedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om att bl.a. göra en översyn av den nedre åldersgränsen för studiemedel, göra körkortsutbildning studiemedelsberättigad och flexibel tidsgräns för studiemedel.

Jämför reservationerna 2 (S, MP, V) och 3 (S).

Motionerna

Den nedre åldersgränsen för studiemedel

I kommittémotion 2013/14:Ub573 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 13 efterfrågas en sänkning av den nedre åldersgränsen för rätten till studiemedel för studerande som är 18 eller 19 år och har gått ut gymnasieskolan och som vill bedriva gymnasiala studier inom kommunal vuxenutbildning eller vid folkhögskola.

Studiemedel vid körkortsutbildning

I motion 2013/14:Ub260 av Gunilla Nordgren (M) efterfrågas en möjlighet att göra körkortsutbildning studiemedelsberättigad. Motionären hänvisar bl.a. till de behov av körkort som finns bland ungdomar inte minst på landsbygden. Många som bor och arbetar på landsbygden är ofta hänvisade till bil för att kunna ta sig till och från arbetet, inte minst på oönskade arbetstider.

Flexibel tidsgräns för studiemedel

I motion 2013/14:Ub338 av Shadiye Heydari (S) föreslås att tidsgränsen för grundskolestudier med studiemedel i kommunal vuxenutbildning utökas. För många vuxenstuderande med utländsk bakgrund och med begränsad utbildningsnivå eller som helt saknar utbildning räcker inte dagens totalt 100 veckor med studiemedel vid grundskolestudier för att slutföra studierna. För att inte hamna i arbetslöshet är det enligt motionären viktigt att de studerande ges möjlighet till längre studietid än i dag. Vuxenstuderande på grundskolenivå med studiemedel är dessutom överrepresenterade bland de studerande som har återbetalningsproblem.

Övrigt

I motion 2013/14:Ub278 av Cecilia Brinck (M) yrkande 2 föreslås att studiemedlets studiebidrag respektive studielån bör behandlas som två separata studiefinansieringsformer som möjliggör för studerande att avstå från studiebidraget. Enligt motionären gör en sådan förändring att den studerande till skillnad från i dag skulle kunna finansiera sitt uppehälle under studietiden utan att det belastar staten. I yrkande 3 efterfrågas en översyn

av storleken på studielånen. Om en studerande inte har rätt till eller efterfrågar studiemedlets bidragsdel bör den studerande kunna få ett större studielån.

I motion 2013/14:Ub380 av Katarina Brännström (M) efterfrågas en översyn av studievillkoren för äldre arbetslösa som omskolar sig. Motionären framhåller att en ytterligare höjning av den övre åldersgränsen för studiemedel eller andra villkor för studietakt för äldre arbetslösa skulle kunna vara möjliga åtgärder att vidta.

I motion 2013/14:Ub385 av Anton Abele (M) efterfrågas en översyn av rätten till studiemedel för viss praktik som ligger utanför den ordinarie utbildningen. Enligt motionären innebär den nuvarande ordningen med avsaknad av rätt till studiemedel vid praktik utanför utbildningen att många studenter väljer bort praktik av ekonomiska skäl och därmed går miste om både värdefull kunskap och viktiga arbetsplatskontakter. Det bör därför vara möjligt att få studiemedel för sådan praktik som kan leda till anställning på arbetsmarknaden eller som kan anses viktig för den berörda utbildningen.

Utskottets ställningstagande

Den nedre åldersgränsen för studiemedel

Studerande som läser på grundskole- eller gymnasienivå kan få studiemedel fr.o.m. höstterminen det år de fyller 20 år. Denna nedre åldersgräns gäller för utbildningar i avdelningarna A 1 och A 2 i bilagan till studiestödsförordningen (2000:655), dvs. gymnasieskolor, många folkhögskoleutbildningar, kommunal och statlig vuxenutbildning, vissa kompletterande skolor m.fl. Dessförinnan kan de studerande vid dessa utbildningar få studiehjälp om de studerar på heltid. Studiemedel kan beviljas och betalas ut till studerande fr.o.m. vecka 27 det år de fyller 20 år. Det finns ingen nedre åldersgräns för studerande på högskola eller andra eftergymnasiala utbildningar (avdelningarna B 1 och B 2). Vid studier på högskolans basår (avdelning A 3) finns inte heller någon nedre åldersgräns för att beviljas studiemedel (7 kap. 1 § föräldrabalken, 3 kap. 2 § studiestödslagen [1999:1395], 3 kap. 1 § studiestödsförordningen och 9 kap. 2 § CSNFS 2001:1).

Studiehjälp i form av studiebidrag uppgår till 1 050 kronor per månad under tio månader per år. Studiebidraget lämnas fr.o.m. kvartalet närmast efter det kvartal då den studerande fyller 16 år, och som längst t.o.m. första kalenderhalvåret det år då den studerande fyller 20 år (2 kap. 3 § studiestödslagen). En elev som är under 20 år och är inackorderad på en folkhögskola kan vara berättigad till statligt inackorderingstillägg. Vidare är vårdnadshavare enligt föräldrabalken underhållsskyldiga för sina barn fram till 21 års ålder, om barnet studerar på grundskola, gymnasium eller i annan jämförlig grundutbildning (7 kap. 1 §).

Studiemedlet uppgår till totalt 9 754 kronor per studiemånad för heltidsstudier (2014).

Utskottet avstyrkte motsvarande motion våren 2013 och uttalade då följande. Utskottet anser att det är viktigt att inte skapa incitament till avhopp från gymnasieskolan och att motverka tidig skuldsättning innan eftergymnasiala studier påbörjats. Därför bör åldersgränsen för rätten till studiemedel inte sänkas. Utskottet är sålunda av den uppfattningen att den gällande nedre åldersgränsen för rätt till studiemedel för studier på grundskole- eller gymnasienivå är väl avvägd.

Utskottet har i dag inte ändrat uppfattning och avstyrker därmed motionen 2013/14:Ub573 (S) yrkande 13.

Studiemedel vid körkortsutbildning

Utskottet har tidigare under valperioden avstyrkt liknande yrkanden om att CSN ska administrera ett särskilt lån för körkortsutbildning. Utskottet har då hänvisat till att man inte har varit berett att uttala sig till förmån för att CSN eller någon annan statlig myndighet ska administrera några lån för körkortsutbildning som lämpligen den ordinarie kredit- och lånemarknaden kan sköta (bet. 2010/11:UbU10 s. 9–10). Utskottet vidhåller sin uppfattning och ser sålunda inget behov av att göra det möjligt att genomgå körkortsutbildning med studiemedel. Utskottet avstyrker därmed motion 2013/14:Ub260 (M).

Flexibel tidsgräns för studiemedel

För varje utbildningsnivå (grundskolenivå, gymnasienivå och eftergymnasial nivå) finns det gränser för hur många veckor studiemedel kan lämnas. Vilken tidigare utbildning den studerande har inverkar på antalet veckor som studiemedel kan betalas ut för studier på grundskolenivå. Den som redan har fullständig grundskoleutbildning eller motsvarande svensk eller utländsk utbildning kan få studiemedel för 40 veckors (ett års) grundskolestudier. Den som saknar grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning kan få studiemedel för 80 veckors (två års) grundskolestudier. Den som saknar grundskoleutbildning och som behöver färdighetsträning i att läsa, skriva eller räkna kan få studiemedel i ytterligare 20 veckor, eller totalt 100 veckor. Med färdighetsträning menas studier som motsvarar grundskolans årskurs 1–6 (3 kap. 8 § studiestödslagen, 5 kap. CSNFS 2001:1).

Studiemedel kan lämnas med två olika bidragsnivåer. Den generella bidragsnivån uppgår till 31,3 procent av studiemedlens totalbelopp och den högre bidragsnivån till 73,0 procent av totalbeloppet. För dem som väljer att låna är studiemedlens totalnivå dock densamma oavsett bidragets storlek. Den högre bidragsnivån kan lämnas fr.o.m. 25 års ålder och riktar sig främst till studerande på grundläggande (och gymnasial) nivå som inte har sådan utbildning sedan tidigare. För studier på grundskolenivå kan det högre bidraget dock betalas ut även till studerande som redan har en grundskoleutbildning eller motsvarande (3 kap. 12–13 §§ studiestödslagen).

I april 2013 överlämnade den s.k. GRUV-utredningen sitt betänkande Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå – en översyn för ökad individanpassning och effektivitet (SOU 2013:20). Utredningen föreslår bl.a. flera förändringar av studiemedlen i syfte att förbättra den studieekonomiska situationen för studerande på grundläggande nivå, för att därigenom öka fullföljandet och minska problemen med återbetalning av lån. Studiemedel bör enligt utredningen ges med en enhetlig bidragsdel för alla studerande på grundläggande nivå, där bidragsandelen utgör 73 och lånedelen 27 procent av studiemedelsbeloppet. Antalet veckor med studiemedel föreslås individanpassas och bestämmas mot bakgrund av varje studerandes behov. Utredningen föreslår även att studerande på grundskolenivå ska kunna tilldelas studiemedel i 50, 80 eller 120 veckor, beroende på utbildningsbehov.

Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utskottet kan konstatera att ovan redovisade förslag från GRUV-utredningen ligger i linje med motionärens önskemål. Utskottet vill dock inte föregripa den beredning som pågår inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) och avstyrker därmed motion 2013/14:Ub338 (S).

Övrigt

När det gäller frågan om att studiebidrag respektive studielån bör behandlas som två separata studiefinansieringsformer och det därmed bör bli möjligt för de studerande att avstå från studiebidrag och även låna ett större belopp än i dag vill utskottet anföra följande. En studerande kan ansöka om enbart studiebidrag eller om både studiebidrag och studielån. Man kan söka studielån för samma antal veckor som man söker studiebidrag eller för ett mindre antal veckor (3 kap. 1 § och 11–13 §§ studiestödslagen). Enligt utskottets mening finns det inte anledning att anta annat än att efterfrågan bland de studerande att avstå från studiebidrag till förmån för utökade studielån är synnerligen begränsad. Något behov av att ändra gällande regelverk i detta avseende får därmed inte anses föreligga. Även i övrigt anser utskottet att dagens regelverk är väl avvägt och således inte i behov av förändring. Utskottet avstyrker motion 2013/14:Ub278 (M) yrkandena 2 och 3.

När det gäller frågan om studievillkoren för äldre arbetslösa som omskolar sig vill utskottet inledningsvis framhålla att från samhällsekonomisk synpunkt är studier i yngre år ofta att föredra framför studier senare i livet. I många fall finns det dock goda skäl att studera även efter ungdomsåren som t.ex. efter en längre tids arbetslöshet. Det är därför rimligt att det finns möjligheter att utbilda sig både inom sitt yrke och för en ny yrkesinriktning även för den som är något äldre. I enlighet med detta synsätt har, som ovan framgått, riksdagen nyligen ställt sig bakom en höjning av den övre åldersgränsen för rätt till studiemedel från 54 år till 56 år. Nedtrappningen i rätten att låna har också förskjutits uppåt i åldrarna och ska

fr.o.m. den 1 juli 2014 ske mellan 47 och 56 år. Förändringarna i studiestödslagen (1999:1395) innebär utökade möjligheter för äldre studerande att finansiera sina studier med studielån samtidigt som skuldsättningen inte blir för hög för den enskilde. Utskottet vill vidare i sammanhanget också framhålla att riksdagen våren 2013 ställde sig bakom ett förslag som möjliggör att studiemedel kan lämnas till en studerande trots att han eller hon har bristande äldre studieresultat, om de tidigare studierna har bedrivits för mer än tio år sedan (prop. 2012/13:133, bet. 2012/13:UbU19, rskr. 2012/13:272). När det gäller frågan om studietakt vill utskottet påminna om att man enligt gällande regelverk kan få studiemedel för heltidsstudier och för deltidstudier på 75 eller 50 procent av heltid (3 kap. 5 och 11–13 §§ studiestödslagen). Utskottet anser mot bakgrund av den nyligen beslutade höjningen av åldersgränsen för rätten till studiemedel och gällande regelverk att någon åtgärd från riksdagen inte är motiverad när det gäller studievillkoren för äldre arbetslösa som omskolar sig. Därmed avstyrker utskottet motion 2013/14:Ub380 (M).

När det slutligen gäller frågan om att inleda en översyn av rätten till studiemedel för viss praktik som ligger utanför den ordinarie utbildningen vill utskottet anföra följande. Utskottet är medvetet om att möjligheten till praktik som är i linje med den valda utbildningen men som ligger utanför den ordinarie utbildningen sannolikt många gånger är till nytta för den studerande i den fortsatta utbildningen. Praktik utanför utbildningen är även ett bra sätt att få arbetslivserfarenhet, vilket i förlängningen också kan leda till en anställning efter avslutad utbildning. Mot detta ska bl.a. ställas risken för en ökad skuldsättning bland studerande och en försämrad genomströmning i utbildningen om en ökad möjlighet till att få studiemedel vid praktik utanför utbildningen skulle införas. I sammanhanget vill utskottet också påminna om den beslutade sänkningen av fribeloppet, se ovan, som ytterligare förbättrar möjligheterna för studerande att arbeta och därmed utöver inkomster från arbetet också skaffa sig arbetslivserfarenhet. Utskottet anser sammantaget att övervägande skäl talar för att nuvarande ordning ska bestå och avstyrker motion 2013/14:Ub385 (M).

Avskrivning av studieskulder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om avskrivning av delar av studieskulderna för högskoleutbildade i bristyrken på landsbygden.

Jämför reservation 4 (MP, V).

Motionen

I kommittémotion 2013/14:Ub394 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 4 föreslås att möjligheten att erbjuda avskrivning av delar av enskilda studerandes studieskulder ska utredas för att förbättra tillgången på högskoleutbildad personal i bristyrken i områden med stora rekryteringsproblem. På många håll på landsbygden finns det enligt motionärerna rekryteringsproblem när det gäller yrken som kräver högskoleutbildning, exempelvis inom vårdyrkena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansåg vid behandlingen av ett närliggande yrkande vid riksmötet 2010/11 att studiestödssystemet inte bör användas som ett regionalpolitiskt instrument, t.ex. genom avskrivning av studieskulder för akademiker som bosätter sig i glesbygden, eftersom detta bl.a. kan leda till att systemet uppfattas som orättvist av låntagarna (bet. 2010/11:UbU16 s. 11). Utskottet vidhåller sin uppfattning även i det fall det är fråga om avskrivning av endast en del av studieskulden och avstyrker därmed motion 2013/14: Ub394 (V) yrkande 4.

Studiehjälp

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om studerandes ogiltiga frånvaro och dess inverkan på familjeekonomiska bidrag och om inackorderingsstillägg för studerande vid nationellt godkända idrottsutbildningar.

Motionerna

Ogiltig frånvaro och dess inverkan på familjeekonomiska bidrag

I motion 2013/14:Ub282 av Johan Pehrson (FP) efterfrågas en översyn av regelverket gällande förlorad rätt till studiehjälp på grund av ogiltig frånvaro i gymnasieskolan, vilket leder till att andra familjeekonomiska bidrag påverkas. Enligt motionären är det viktigt att motverka skolk. När rätten till studiebidraget förloras påverkas i regel hela familjens ekonomi. Förlorad rätt till studiehjälp bör enligt motionären vara tillräckligt kännbart i de flesta fall utan att familjens andra familjeekonomiska bidrag också påverkas.

Inackorderingstillägg och nationellt godkända idrottsutbildningar

Reglerna för inackorderingstillägg för studerande vid nationellt godkända idrottsutbildningar bör enligt motion 2013/14:Ub461 av Ola Johansson (C) ses över så att de blir enhetliga oavsett om den studerande bedriver gymnasiestudier vid en kommunal skola eller vid en fristående skola.

Utskottets ställningstagande

Ogiltig frånvaro och dess inverkan på familjeekonomiska bidrag

Studiehjälpen betalas i allmänhet ut från det att man har fyllt 16 år. Den består i huvudsak av studiebidrag, extra tillägg och inackorderingstillägg. Studiebidraget uppgår till 1 050 kronor per månad och betalas ut för ett normalt läsår med 40 veckor under tio månader. Det extra tillägget kan lämnas till studerande från inkomstsvaga hushåll och uppgår till 855, 570 eller 285 kronor per månad (2 kap. 1, 3 och 7 §§ studiestödslagen [1999:1395]).

En särskild utredare fick i december 2011 i uppdrag att se över studiehjälpen i sin helhet och anpassa studiestödet till nya studerandegrupper. Uppdraget omfattade också att modernisera, effektivisera och renodla studiehjälpen (dir. 2011:122). När det gäller *ogiltig frånvaro* sammanfattar 2012 års studiehjälpsutredning i sitt betänkande Moderniserad studiehjälp (SOU 2013:52) sina förslag i huvudsak enligt följande (s. 27 f.). Dagens regelverk innebär att en studerande som har mer än några enstaka timmars ogiltig frånvaro under en månad inte anses bedriva heltidsstudier och att han eller hon därmed förlorar sin rätt till studiehjälp. Utöver studiebidrag, extra tillägg och inackorderingstillägg riskerar eleven och dennes vårdnadshavare också att gå miste om en rad familjeekonomiska bidrag, som är kopplade till rätten till studiehjälp. Effekterna av en kortvarig olovlig frånvaro blir då oproportionerliga. Därför föreslås en ordning som innebär att när en studerande har ogiltig frånvaro, som är

- upprepad och uppgår till minst fyra lektioner under en vecka ska studiebidrag för en vecka inte lämnas
- upprepad och uppgår till minst sexton lektioner under fyra på varandra följande veckor, ska studiehjälp för fyra veckor inte lämnas
- sammanhängande och uppgår till minst en vecka ska studiehjälp för fyra veckor inte lämnas.

Personliga omständigheter bör kunna beaktas genom att förslag förs fram om en regel som stadgar att vid synnerliga skäl kan studiehjälp lämnas trots att den studerande har ogiltig frånvaro i sådan omfattning att studiehjälpen skulle ha dragits in. Förslaget innebär att elevens skolk beivras på ett tidigt stadium och att beloppet som dras in blir skäligt i förhållande till omfattningen av den ogiltiga frånvaron. Skolan hinner då påbörja arbetet

med att uppmärksamma, utreda och åtgärda den ogiltiga frånvaron innan rätten till studiehjälp upphör och de bidrag som är kopplade till denna också dras in.

Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utskottet kan konstatera att 2012 års studiehjälpsutredning har lämnat förslag som delvis ligger i den riktning som efterfrågas i motionen. Utskottet anser dock att den pågående beredningen av betänkandet från 2012 års studiehjälpsutredning inte bör föregripas och avstyrker därmed motion 2013/14:Ub282 (FP).

Inackorderingstillägg och nationellt godkända idrottsutbildningar

Ekonomiskt stöd för inackordering ges i vissa fall som ett *kommunalt stöd* och i vissa fall som ett statligt inackorderingstillägg. Hemkommunen har enligt 15 kap. 32 § skollagen (2010:800) ansvaret för att ge ekonomiskt stöd till de elever inom det offentliga skolväsendet (gymnasieskolan och gymnasial vuxenutbildning eller påbyggnadsutbildning på komvux) som behöver inackordering. Stödet ska ges kontant eller på annat lämpligt sätt enligt kommunens bestämmande. Om stödet ges kontant, ska det betalas ut med lägst en trettiondedel av prisbasbeloppet för varje hel kalendermånad under vilken eleven bor inackorderad.

Statligt inackorderingstillägg enligt studiestödslagen och studiestödsförordningen (2000:655) kan ges till elever utanför det offentliga skolväsendet (folkhögskolor, fristående gymnasieskolor, riksinternatskolor m.fl.). Inackorderingstillägget ska bidra till att utjämna de ekonomiska skillnaderna mellan de som studerar på hemorten och de som tillfälligt måste bosätta sig på annan ort för att gå den utbildning de valt. För att uppfylla villkoren för att anses vara i behov av inackorderingstillägg ska en studerande gå på en "motsvarande utbildning" som inte finns på hemorten inom två timmars restid från föräldrahemmet. Studieorten ska vidare ligga på sådant avstånd från föräldrahemmet att den studerande inte kan resa varje dag. Beroende på avståndet, enkel resväg, mellan hemmet och skolan beviljas inackorderingstillägg med ett schablonbelopp som uppgår till lägst 1 190 och högst 2 350 kronor per månad (2 kap. 2, 3 och 7 §§ studiestödslagen, 2 kap. 2 och 8 §§ studiestödsförordningen och 1 kap. CSNFS 2001:6).

Utöver riksrekryterande idrottsutbildningar, s.k. riksidrottsgymnasier, finns det sedan gymnasiereformen (Gy 2011) även *nationellt godkända idrottsutbildningar* (jfr 5 kap. 27–30 §§ gymnasieförordningen [2010:2039]). Sådana idrottsutbildningar kan anordna ämnet specialidrott inom programfördjupningen och det individuella valet. Specialidrott får även läsas som utökat program. Även om dessa utbildningar ska ha en tydlig elitidrottskaraktär och således inte bara är ett nationellt program med mer idrott än vanligt, är det *inte* utbildningar som i fråga om struktur, innehåll och examensmål avviker från vad som annars gäller för nationella program. Statligt inackorderingsstöd lämnas således inte för en nationellt

godkänd idrottsutbildning. De flesta kommunerna lämnar inte heller inackorderingsstöd för studier vid de nationellt godkända idrottsutbildningarna (SOU 2013:52 s. 165).

I juni 2013 lämnade 2012 års studiehjälpsutredning sitt betänkande Moderniserad studiehjälp (SOU 2013:52). Utredningen föreslår när det gäller inackorderingsstödet bl.a. följande. Staten genom Centrala studiestödsnämnden (CSN) föreslås få det samlade ansvaret för inackorderingsstöd inom ramen för studiehjälpen. Stödet ska benämnas inackorderingsstöd. Eftersom det statliga inackorderingstilläggets storlek inte har höjts sedan 1995 och ca 40 procent av kommunerna inte lämnar inackorderingsstöd med annat belopp än minimibeloppet, är det rimligt att höja inackorderingsstödet. I betänkandet föreslås att stödet höjs med ca 25 procent. Rätten till inackorderingsstöd föreslås även fortsättningsvis ansluta till gymnasieskolans och gymnasiesärskolans programstruktur. En förutsättning för att få inackorderingsstöd för att gå en vald utbildning är att en utbildning inom samma program eller inriktning inte finns vid en skola på hemorten.

Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utskottet kan konstatera att den i motionen efterfrågade översynen av reglerna för inackorderingsstöd i syfte att göra dem lika för studerande i kommunala respektive fristående skolor pågår i och med att betänkandet från 2012 års studiehjälpsutredning bereds. Motionen får därmed anses tillgodosedd och utskottet avstyrker därmed motion 2013/14:Ub461 (C).

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motioner om studiestöd (S, M, C och KD) som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Utskottets ställningstagande

I detta betänkande behandlas ett antal motionsförslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet behandlade under riksmötena 2011/12 och 2012/13 och som riksdagen avlog i enlighet med utskottets förslag (bet. 2011/12:UbU16, bet. 2012/13:UbU10).

Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför motionerna 2013/14:Ub220 (S), 2013/14:Ub228 (KD), 2013/14:Ub305 (C) yrkande 4, 2013/14:Ub346 (S), 2013/14:Ub390 (M) yrkande 2, 2013/14:Ub446 (S) och 2013/14:Ub480 (M).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Studiestödssystemet, punkt 1 (S)

av Ibrahim Baylan (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub572 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 20 och avslår motion

2013/14:Ub305 av Annika Qarllsson och Rickard Nordin (båda C) yrkande 3.

Ställningstagande

Utbildning är den enskilt viktigaste insatsen för att stärka Sveriges konkurrenskraft, skapa nya jobb och bekämpa arbetslösheten. Den högre utbildningen spelar en allt större roll i vårt samhälle. En högskoleutbildning ökar möjligheterna att få ett jobb, och allt fler ungdomar vill läsa på universitet eller högskola. Men samtidigt har studenternas ekonomiska situation försämrats under de senaste åren. Många studenter upplever att de ekonomiska villkoren går ut över studierna.

Fler människor ska ges möjlighet till utbildning och till ett livslångt lärande. Steget att påbörja en utbildning och ta studielån kan upplevas som olika stort för olika människor. Tyvärr spelar fortfarande samhällsklass och bakgrund en stor roll för utbildningsvalet. Ett generöst och flexibelt studiestödssystem har en central roll för att bryta dessa mönster. Utgångspunkten är att det ska vara möjligt att klara sin försörjning under studietiden utan inkomster från arbete eller ekonomiskt stöd från anhöriga. Vi är positiva till att den som vill och har möjlighet att kombinera sina studier med arbete också gör det. Men för flera grupper av studerande är det inte möjligt att kombinera studier med arbete, eller också innebär det en så stor ansträngning att studier eller familjeliv blir starkt lidande. Det gäller t.ex. studerande med barn, studenter med funktionsnedsättning och studenter med stor andel schemalagd tid under sina studier.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

2. Den nedre åldersgränsen för studiemedel, punkt 4 (S, MP, V)

av Ibrahim Baylan (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Jabar Amin (MP), Rossana Dinamarca (V) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub573 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 13.

Ställningstagande

En studerande som är 18 eller 19 år och som har gått ut gymnasieskolan och vill studera inom kommunal vuxenutbildning eller vid folkhögskola har vid gymnasiala studier inte rätt till studiemedel förrän höstterminen det år han eller hon fyller 20 år. I stället har 18- eller 19-åringen bara rätt till studiehjälp, vilket utgör ett mycket lägre belopp än studiemedel. Det innebär exempelvis att de elever som gått gymnasieskolans yrkesprogram och som inte fått grundläggande behörighet till högskoleutbildning inom ramen för det nationella programmet och som direkt vill komplettera sin behörighet inom vuxenutbildningen får mycket svårt att klara sin försörjning under studierna. Det bör ses över om det är rimligt att ha ett studiestödssystem som utestänger unga människor från vidareutbildning även i fortsättningen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

3. Flexibel tidsgräns för studiemedel, punkt 5 (S)

av Ibrahim Baylan (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub338 av Shadiye Heydari (S).

Ställningstagande

I det mångkulturella Sverige är det många vuxenstuderande på grundskolenivå som får studiemedel för studier på folkhögskola eller vid kommunal vuxenutbildning (komvux). Bland dessa finns det många med utländsk bakgrund som har begränsad utbildningsbakgrund eller ingen alls. Studiemedel för läs- och skrivträning på grundskolenivå kan ges till de studerande för högst 100 veckor. Kursdeltagarnas eller de studerandes olika skolbakgrund spelar roll för hur de lyckas med studierna. De nuvarande 100 veckorna räcker inte för att en vuxenstuderande ska kunna fullfölja sina språkstudier. För att inte hamna i arbetslöshet är det viktigt att de studerande ges möjlighet till längre studietid än i dag. Mer än hälften av dem som får studiemedel får dessutom betalningsproblem. Med flexiblare tidsgränser skulle fler studerande kunna slutföra sina studier.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. Avskrivning av studieskulder, punkt 6 (MP, V)

av Jabar Amin (MP) och Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub394 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

På många håll på landsbygden finns det rekryteringsproblem när det gäller yrken som kräver högskoleutbildning, exempelvis inom vårddyrkena. I Norge har man infört en möjlighet till avskrivning av studieskulder för personer med viss högskoleutbildning som etablerar sig i vissa glesare bebodda områden. Detta skulle kunna vara aktuellt även i Sverige.

Regeringen bör därför låta utreda möjligheten att erbjuda avskrivning av delar av studielånet för att förbättra tillgången på högskoleutbildad personal i bristyrken i områden med stora rekryteringsproblem.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:Ub220 av Eva Sonidsson och Kristina Nilsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reglerna för inackorderingsstöd.

2013/14:Ub228 av Anders Sellström (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten för föräldrar med delad vårdnad att dela tilläggsbidraget i studiestödet.

2013/14:Ub237 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över fribeloppet för studiemedel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att avskaffa fribeloppet avseende lånedelen i studiemedlen.

2013/14:Ub241 av Sedat Dogru (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fribeloppet.

2013/14:Ub260 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheten att göra körkortsutbildningen studiemedelsberättigad.

2013/14:Ub277 av Marta Obminska (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fribeloppet för studiemedel.

2013/14:Ub278 av Cecilia Brinck (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över fribeloppet för studiemedel.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att behandla studielån och studiebidrag som två separata studiemedel.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över storleken på studiela-
nen.

2013/14:Ub280 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att slopa studiemedlets fribelopp.

2013/14:Ub282 av Johan Pehrson (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över studiebidragsregelverket så att ett indraget studiebidrag inte automatiskt leder till att övriga ersättningar till familjen påverkas.

2013/14:Ub305 av Annika Qarlsso och Rickard Nordin (båda C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att undersöka möjligheten för slopat tak för fribelopp i studiestödet när budgetutrymmet medger.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att undersöka möjligheten för slopad inkomst-
prövning för studielånet när budgetutrymmet medger.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regelverket för CSN bör ses över för en
andra chans till högre utbildning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja CSN:s åldersgränser.

2013/14:Ub314 av Lars-Arne Staxäng och Sten Bergheden (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten till en översyn av reglerna kring inkomsttaket för studenter.

2013/14:Ub317 av Lena Asplund (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fribeloppet för studiestödet.

2013/14:Ub324 av Stefan Caplan (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över fribeloppet för studiemedel.

2013/14:Ub338 av Shadiye Heydari (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om flexibla tidsgränser av studiestödstitiden för att fler studerande ska kunna slutföra sina studier.

2013/14:Ub346 av Hans Olsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra villkoren för eftergymnasial utbildning.

2013/14:Ub359 av Jenny Petersson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över fribeloppet.

2013/14:Ub380 av Katarina Brännström (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga möjligheten att se över studievillkor för äldre arbetslösa som omskolar sig.

2013/14:Ub384 av Anton Abele (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över fribeloppsgränsen för bidrag och lån från CSN.

2013/14:Ub385 av Anton Abele (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om CSN-bidrag för praktik.

2013/14:Ub390 av Christian Holm och Johan Hultberg (båda M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga möjligheten att avskaffa fribeloppet för lånedelen i studiemedlet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga möjligheten att avveckla Centrala studiestödsnämnden.

2013/14:Ub394 av Rossana Dinamarca m.fl. (V):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att erbjuda avskrivning av delar av studielånet för att tillgodose tillgången till högskoleutbildad personal i bristyrken i områden med stora rekryteringsproblem.

2013/14:Ub446 av Krister Örnfjäder m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta för unga att ta körkort för att komma in på arbetsmarknaden.

2013/14:Ub461 av Ola Johansson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet att skapa neutrala villkor avseende CSN-stöd för inackordering till elever antagna vid nationella riksintag till idrottsutbildningar.

2013/14:Ub462 av Metin Ataseven och Lotta Olsson (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fribeloppet när det gäller den del i studiemedlen som utgörs av lån.

2013/14:Ub480 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avskrivning av studieskuld.

2013/14:Ub513 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att se över fribeloppet för att få studiemedel.

2013/14:Ub572 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att studiestöd ska ge alla en reell möjlighet att studera oavsett ekonomisk situation.

2013/14:Ub573 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allas möjlighet att läsa inom vuxenutbildningen.